Natur i Mark

Marks kommun har en mycket spännande natur till glädje för både djur, växter, kommunens innevånare och turister. Här finns rika lövskogar och fågelrika våtmarker. Ett stort antal sjöar och vattendrag sätter prägel på landskapet. Det vackra och variationsrika odlingslandskapet med betade hagmarker och stenmurar har stor betydelse för kommunens identitet och ger också livsrum åt många djur och växter. Det är också en viktig länk bakåt till historien.

Sjöar och vattendrag

Landskapet präglas av en stor sjötäthet. De flesta är näringsfattiga sprickdalssjöar, där storlom är en karaktärsart. I väster finns vår största sjö, Lygnern, en havsfjord som snörts av när inlandsisen drog sig tillbaka för drygt 10 000 år sedan. Ädellövskogarna utmed Lygnern är omfattande och bjuder på en intressant flora. I både Lygnern och Öresjöarna hittar man en rik fiskfauna med insjölevande öringbestånd.

Det flacka jordbrukslandskapet genomkorsas av slingrande åar som på många ställen skurit ner i de lösa sedimenten och bildat karaktäristiska ravinsystem. Viskan är ett av Västsveriges största vattendrag och rinner som en livsnerv tvärs igenom kommunen. I ån och dess biflöden hittar man bland annat havsvandrande lax och öring, ål, bäck- och havsnejonöga.

Det finns också många unika småbäckar, med rent strömmande vatten. Flodpärlmusslan är en mycket känslig art och kan ses som en symbol för dessa vatten. Den kan bara förekomma i vatten som också hyser öring eftersom dess larver fäster på öringens gälar. Flodpärlmusslan har sina starkaste populationer inom kommunen i Iglabäcken som är tillflöde till Surtan.

Tillflöde till Slottsån vid Öresten.

Landskap vid Lygnern.

Viskan vid Kinnaström.

Flodpärlmusslor.

Nyfångad öring.

Beteslandskap vid Öresten.

Slåttergubbe.

Odlingslandskapet

Kulturlandskapet har genomgått stora förändringar de senaste hundra åren – det har gått från mångformighet till ensidighet. Men i Mark finns mycket av det småskaliga odlingslandskapet fortfarande kvar – det unika ”Stenmurslandskapet”. Detta variationsrika odlingslandskap – med hagmarker, lövdungar, dammar, åkerrenar, stenmurar – skapar förutsättningar för ett artrikt växt- och djurliv, med allt från däggdjur, fåglar och insekter, till växter, lavar, mossor och svampar. I en europeisk jämförelse är detta landskap säreget, men det är också viktigt för lokal identitet och hembygdskänsla. Odlingslandskapets höga naturvärden är främst knutna till välhävdade ogödslade slåtter- och betesmarker med grova träd. Sådana marker finns till exempel vid Nockakulla, Vallsås, Assberg och Öresten.

Hagmark med fägata vid Bönhult.

Ekhage vid Öresten.

Stenmurslandskap vid Fotskäl.

Lunglav.

Lövskogarna

Lövskogarna i kommunen är koncentrerade till dalgångarnas branter och stup och kring de större sjöarna. Lövskogen ramar in det öppna odlingslandskapet och ger det dess typiska karaktär, och ger därmed även en skenbar känsla av att ha en stor utbredning. Lövskogen utgör dock bara ca 10 % av skogsarealen i Mark. Den finns ofta på mer eller mindre marginella marker som inte kommit åt att utnyttjas för odling, bebyggelse eller skogsbruk, såsom steniga sluttningar, åraviner, skogskärr och stränder. Dessa skogar har ofta lång kontinuitet och mycket höga naturvärden - här hittar man många sällsynta mossor, lavar, svampar och insekter.

Eken, som är det dominerande lövskogsträdet i Mark, hör till de ädla lövträden (andra exempel är ask, bok, och lind). Just ädellövskogen hör till de skogstyper som har särskilt många av våra hotade växter och djur (ca tre fjärdedelar!).

Bokskog vid Vatared, Tostared.

Våtmarker

I näringsrika översvämningsvåtmarker hittar man en mycket art- och individrik fågelfauna. Här stannar både häckande och flyttande fåglar. Idag har många tidigare betade eller slåttrade mader vuxit igen, men på några ställen finns dessa värdefulla miljöer kvar, till exempel maderna vid Veselången, Ramslätt och Tyngsryd.

Grunda vattenområden och små dammar är viktiga leklokaler för grodor och salamandrar. Dessa djur är fridlysta och känsliga för utdikning av våtmarker.

I Sverige har vi många vidsträckta myrar och mossar och de kan tyckas triviala för oss, men denna naturtyp finns endast i norra Europa och är ur ett globalt perspektiv unik. De representerar det närmaste ”riktig vildmark” vi kan komma idag. Detta kan upplevas vid till exempel Uttermossen och Godemosse.

Grodlek.

Vareviksmossen.